

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 6 november 2025

Mål nr
Ö 4036-24

PARTER

Sökande

R.F.

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Återställande av försutten tid och domvilla

TIDIGARE AVGÖRANDEN

Svea hovrätts beslut 2024-03-21 och 2024-04-26 i mål B 13399-22

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer hovrättens beslut

- den 21 mars 2024 såvitt det avser att R.F.s överklagande förfallit och
- den 26 april 2024 om att avvisa R.F.s ansökan om att återuppta målet.

Högsta domstolen visar målet åter till hovrätten för fortsatt behandling.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

R.F. har ansökt om återställande av försutten tid för ansökan om att återuppta målet. R.F. har även, som det får förstås, klagat över domvilla i fråga om hovrättens beslut om dels att hans överklagande förfallit, dels att avvisa hans ansökan om att återuppta målet.

Riksåklagaren har yttrat sig över ansökan och angett att Högsta domstolen i första hand bör undanröja hovrättens beslut med anledning av domvilla och i andra hand bifalla R.F.s ansökan om återställande av försutten tid.

SKÄL**Bakgrund**

1. R.F. dömdes av tingsrätten i oktober 2022 för bland annat narkotikabrott till fängelse i sex månader. Han överklagade domen. Hovrätten kallade den 26 januari 2024 till huvudförhandling i målet och använde förenklad delgivning. Dessförinnan hade den senaste kontakten mellan hovrätten och R.F. varit den 9 december 2022.

2. R.F. uteblev från huvudförhandlingen. Hovrätten beslutade att hans överklagande hade förfallit och att det därför inte skulle komma att prövas. R.F. ansökte om återupptagande av målet. Hovrätten avvisade hans ansökan då den inkommit för sent.

3. R.F. har ansökt om återställande av försutten tid för att ansöka om målets återupptagande och klagat över domvilla. Som skäl har han i huvudsak uppgett att hovrätten skickade både kallelsen till huvudförhandlingen och beslutet om att hans överklagande var förfallet till en tidigare adress och att han inte fått del av vare sig kallelsen eller beslutet innan tiden för ansökan om återupptagande hade gått ut.

Frågan i Högsta domstolen

4. Frågan i Högsta domstolen är hur lång tid som kan förflyta utan kommunikation mellan domstolen och en part innan det är olämpligt att fortsätta använda förenklad delgivning.

Delgivning

Allmänt om delgivning

5. En kallelse till huvudförhandling i brottmål ska som huvudregel delges den tilltalade.

6. Delgivningssätt ska väljas med utgångspunkt från att sättet ska vara ändamålsenligt med hänsyn till handlingens innehåll och omfattning och medföra så lite kostnader och besvär som möjligt. Delgivning får inte ske på ett sätt som är olämpligt med hänsyn till omständigheterna i delgivningsärendet. (Se 4 § delgivningslagen [2010:1932].)

7. Vilka överväganden som ska göras beror på vilket delgivningssätt som det är aktuellt att tillämpa.

Förenklad delgivning

8. Bestämmelser om förenklad delgivning finns i 22–26 §§ delgivningslagen. Sådan delgivning sker genom att den handling som ska delges skickas till delgivningsmottagaren på hans eller hennes senast kända adress och att det närmast följande arbetsdag skickas ett kontrollmeddelande om att handlingen har skickats. Förenklad delgivning får användas endast om delgivningsmottagaren har fått del av information om att det delgivningssättet kan komma att användas. Information om förenklad delgivning kan delges genom vanlig delgivning, muntlig delgivning, särskild delgivning med juridisk person eller stämningsmannadelgivning.

9. I förarbetena till regleringen om förenklad delgivning angavs att det åligger den enskilde att själv underrätta berörda myndigheter om den adress där han eller hon kan nås samt att den enskilde får stå risken om rätt adress inte uppges (jfr 33 kap. 1 § sjätte stycket rättegångsbalken). Samtidigt uttalades att de krav som ställs på den enskilde att bevaka sin post kan bli alltför hårda om ärendets handläggningstid blir mycket lång men att det är svårt att ge några generella riktlinjer för under hur lång tid förenklad delgivning bör få användas. I stället bör myndigheterna pröva denna fråga inom ramen för den allmänna lämplighetsbedömningen. (Se prop. 1990/91:11 s. 19 f.)

10. När den nu gällande delgivningslagen infördes angavs i förarbetena att vid bedömningen av om det är olämpligt att använda förenklad delgivning bör särskild vikt fästas vid hur lång tid som har gått sedan

myndigheten senast kommunicerade med parten. I mål och ärenden där det inte förekommit några längre väntetider hos myndigheten bör förenklad delgivning normalt kunna användas under hela handläggningen. (Se prop. 2009/10:237 s. 133 f.)

11. När det har förflutit lång tid utan kommunikation mellan en domstol och en part ska – som alltid – hänsyn tas till samtliga omständigheter i det enskilda fallet vid bedömningen av om det är lämpligt att använda sig av förenklad delgivning. Den yttersta tidsgränsen för när det då inte längre är lämpligt att använda förenklad delgivning bör dock i regel vara ett år. För att förenklad delgivning därefter ska kunna användas måste information om att detta delgivningssätt kan komma att användas delges parten på nytt.

Bedömningen i detta fall

12. Av handlingarna i målet framgår att det hade gått nästan ett år och två månader utan någon kommunikation mellan hovrätten och R.F. innan hovrätten kallade honom till huvudförhandling.

13. Med hänsyn till den tid som förflutit var det inte lämpligt av hovrätten att använda sig av förenklad delgivning av kallelsen. Det har inte visats att R.F. ändå tagit del av den. Han har därmed inte blivit rätteligen delgiven till huvudförhandlingen och har alltså haft laga förfall för att inte ha inställt sig. Hovrätten skulle därför inte ha förklarat överklagandet förfallet.

14. Vad som förevarit i hovrätten utgör grovt rättegångsfel som kan antas ha inverkat på målets utgång. R.F.s klagan över domvilla ska därför bifallas.

15. Hovrättens beslut om att R.F.s överklagande var förfallet och om att avvisa hans ansökan om återupptagande av målet ska därmed undanröjas och målet återförvisas till hovrätten för ny handläggning.

I avgörandet har deltagit justitieråden Dag Mattsson, Per Classon, Malin Bonthron, Johan Danelius och Katrin Hollunger Wågnert (referent). Föredragande har varit justitiesekreteraren Mikael Wibeck.